

**Η ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΣΥΝΑΞΙΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΙΑΝ ΣΙΜΩΝΟΣ
ΤΟΥ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ**

**Ἱστορική, Ἑρμηνευτική καὶ Θεολογική προσέγγισις
τῆς περικοπῆς τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου
κεφ. 7:36-50**

ΥΠΟ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Σ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΣΥΝΑΞΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΙΑΝ ΣΙΜΩΝΟΣ ΤΟΥ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ

Ἱστορική, Ἑρμηνευτική καὶ Θεολογική προσέγγις
τῆς περικοπῆς τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου κεφ. 7:36-50

ΥΠΟ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Σ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ
Δρος Θεολογίας

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις

Ἡ ἐνδελεχὴς μελέτη τῶν Συνοπτικῶν Εὐαγγελίων εἶναι γεγονός ὅτι παρέχει εἰς τὸν ἀναγνώστην πέραν τῶν ἀναφορῶν εἰς τὰ κύρια γεγονότα τῆς ἱστορικῆς πορείας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας Του, εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν θαυμαστῶν ἐνεργειῶν Του, καὶ σημαντικὰς περιγραφὰς διὰ τὰς περὶ τὴν τράπεζαν συνάξεις, εἰς τὰς ὁποίας Οὗτος ἦτο παρὼν. Συγκριτικῶς ὁμιλοῦντες καὶ ἐξ ἐπόψεως κειμένου, αἱ ἀναφοραὶ εἰς τὰς πρὸ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ τὴν τράπεζαν συνάξεις, παρουσιάζονται μὲ μίαν ἰδιαίτερος ἠὺξημένην συχνότητα εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον¹.

Εἰδικώτερον, εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, αἱ συνάξεις αὐταὶ περιγράφονται μὲ ἰδιαίτερας λεπτομερείας². Μάλιστα εἰς τὴν περιγραφὴν αὐτῶν,

1. Βλ. ἐπὶ παραδείγματι Λουκ. 5:27-32, 7:36-50, 10:38-42, 11:37-54, 14:1-24, 19:1-10.

2. Βλ. σχετικῶς J. Navone, «The Parable of the Banquet», *The Bible Today* 14 (1964) 923-929, J. Navone, «The Lucan Banquet Theme», ἐν *Themes of St. Luke*, (Rome, Gregorian University Press, 1970) 11-37, H. Moxnes, «Meals and the New Community in Luke», *Svensk Exegetisk Årsbok* 51 (1986) 158-167, D. Smith, «Table Fellowship as a Literary Motif in the Gospel of Luke», *Journal of Biblical Literature* 106 (1987) 613-638, J. Neyrey, «Ceremonies in Luke-Acts: The Case of Meals and Table-Fellowship», ἐν *The Social World of Luke-Acts: Models for Interpretation*, J. H. Neyrey,

ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς «προτιμᾶ τὴν χρῆσιν πολυσυνθέτων παρὰ ἀπλῶν εἰκόνων, καθὼς καὶ πολυδιαστάτων παρὰ μονοδιαστάτων ἐννοιῶν»³. Ἐπίσης, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συνάξεων αὐτῶν, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς «τινάς φορὰς παρουσιάζεται ὡς ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς συνάξεως ἢ ὁ φιλοξενῶν αὐτὴν, ἑτέρας φορὰς ὡς ὁ φιλοξενούμενος καὶ συνδαιτυμῶν, καθὼς εἰς ἄλλας ὡς ὁ ὑπηρετῶν εἰς αὐτὴν. Τινὰς φορὰς συνδειπνεῖ μετὰ τῶν Φαρισαίων, ἑτέρας μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἄλλας μετὰ τοῦ πλήθους (Λουκ. 9:16)»⁴.

Βεβαίως, δέον ὅπως μετ' ἐμφάσεως ὑπογραμμισθῆ εἰς τὰς εἰσαγωγικὰς αὐτὰς παρατηρήσεις, ὅτι παρὰ τὴν παρατηρουμένην ποικιλίαν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν εἰκόνων καὶ τῶν ἐννοιῶν, κύριος στόχος ἀλλὰ καὶ σκοπὸς τῶν εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον ἀναφορῶν εἰς τὰς συνάξεις, εἶναι ἡ μετάδοσις τοῦ μηνύματος τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἱερός Εὐαγγελιστὴς δὲν προσφέρει ἀπλῶς περιγραφὰς τῶν συνάξεων, ἀλλὰ διὰ μέσου αὐτῶν προβάλλει τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς ὁ ἀληθὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Διδάσκαλος, χρησιμοποιεῖ ἓνα κατ' ἐξοχὴν κεντρικὸν γεγονός τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὡς ἦτο ἡ περὶ τὴν τράπεζαν σύναξις, διὰ νὰ διδάξῃ τοὺς συνδαιτυμόνας μετ' Αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ προβῆ εἰς θαυμαστάς ἐνεργείας διὰ τὴν σωτηρίαν συγκεκριμένων ἀνθρώπων. Ὡς ἐκ τούτου, πιστεύομεν ὅτι ἡ μελέτη τῶν συνάξεων αὐτῶν καθίσταται ἀπαραίτητος καθὼς αὐταὶ εἶναι ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα συμβάλλουν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς καθόλου θεολογίας τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἡ διήγησις τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου, ἡ ὁποία καὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν

ed., (Peabody, MA: Hendrickson, 1991) 333-360, W. Braun, «Symposium or Anti-Symposium? Reflections on Luke 14: 1-14», *Toronto Journal of Theology* 8 (1992) 70-84, τοῦ ἰδίου, *The Use of Mediterranean Banquet Traditions in Luke 14:1-14* (Toronto, 1993), K. Corley, «Jesus' Table Practice: Dining with "Tax Collectors and Sinners" including Women», ἐν *Society of Biblical Literature Seminar Papers*, E. Lovering, ed., (Atlanta, GA: Scholars Press, 1993) 444-459, τῆς ἰδίας *Private Women, Public Meals* (Peabody: Hendrickson, 1993) 108-146, D. Smith, «Table Fellowship and the Historical Jesus», ἐν *Religious Propaganda and Missionary Competition in the New Testament World: Essays Honoring Dieter Georgi*, L. Bormann, K. Tredici and A. Standhartinger, eds., (Leiden: Brill, 1994) 135-162, W. Braun, *Feasting and Social Rhetoric in Luke 14* (Cambridge, New York: Cambridge University Press, 1995), P. Esler, «Table Fellowship», ἐν *Community and Gospel in Luke-Acts* (Cambridge: Cambridge University Press, 1996) 71-109.

3. Βλ. D. Smith, «Table Fellowship as a Literary Motif in the Gospel of Luke», σ. 638.

4. Βλ. D. Smith, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 638. Βλ. ἐπίσης E. Steele, *Jesus Table-fellowship with Pharisees: An Analysis of Luke 14: 1-24* (University of Notre Dame, 1981), D. Smith, «The Historical Jesus at Table», ἐν *Society of Biblical Literature Seminar Papers*, D. Lull, ed., (Atlanta, GA: Scholars Press, 1989) 466-485, B. Chilton, «The Purity of the Kingdom as Conveyed in Jesus' Meals», ἐν *Society of Biblical Literature Seminar Papers*, E. Lovering, ed., (Atlanta, GA: Scholars Press, 1992) 473-488.

περίπτωσιν τῆς περὶ τὴν τράπεζαν συνάξεως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος τοῦ Φαρισαίου, ἐσχολιάσθη ἐκτενῶς εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας⁵ καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων σχετικὰ ὑπομνήματα⁶, καθὼς ἐπίσης ἀψησχόλησεν ἐντόνως καὶ τὴν σύγχρονον βιβλικὴν ἔρευναν⁷. Ἡ παροῦσα ἐρμηνευτικὴ προσέγγις θὰ ἐστίασιν τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς περικοπῆς Λουκ. 7:36-50, ἔχουσα ὡς κύριον σκοπὸν, πρῶτον νὰ ἐξετάσῃ ὅλα τὰ στοιχεῖα τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος σύ-

5. Βλ. Ἀγ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, *Ἐξηγήσεις εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*, T.L.G., 72.651:54 ἔξ.

6. Βλ. Εὐθymi. Ζιγαβηνοῦ, *Ἐρμηνεία τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγερίου*, M.P.G. 129:938-937, Θεοφύλακτου, *Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*, M.P.G. 123:792-796. Βλ. ἐπίσης καὶ τὰ ἐρμηνευτικὰ σχόλια ἐν τῇ συλλογῇ *Catenae Graecorum Patrum in Novum Testamentum*, *Κεφάλαια τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγερίου*: Κεφ. ΚΑ' *Περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρω*, T.L.G. 4.60:11-63:13.

7. Πέραν τῶν εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον ὑπομνημάτων βλ. καὶ T. W. Beran, «The Four Anointings», *Expository Times* 39 (1927-28) 137-39, Π. Πολάκη, «Συζητήσεις περὶ τὸ ἀλάβαστρον τοῦ Μύρου», *Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος* 31 (1932) 481-508, D. Daube, «The Anointing at Bethany and Jesus' Burial», *Anglican Theological Review* 32 (1950) 186-99, A. Legault, «An Application of the Form-Critique Method to the Anointings in Galilee (Lk 7, 36-50) and Bethany (Mt 26, 6-13; Mk 14, 3-9; Jn 12, 1-8)», *Catholic Biblical Quarterly* 16 (1954) 131-145, J. Donahue, «The Penitent Woman and the Pharisee: Luke 7:36-50», *American Ecclesiastical Review* 142 (1960) 414-421, J. D. M., Derrett, «The Anointing at Bethany», *Sacris Erudiri* 2 [= *Texte und Untersuchungen* 87] (1964) 174-182, J. Navone, «The Lucan Banquet Theme», σσ. 12-15, Elliott, «The Anointing of Jesus», *Expository Times* 85 (1973-1974) 105-107, Ἰ. Καραβιδοπούλου, *Τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν Συνοπτικῶν Εὐαγγελίων* (Θεσσαλονίκη, 1974) 65-66, R. Holst, «The Anointing of Jesus: Another Application of the Form-Critical Method», *Journal of Biblical Literature* 95 (1976) 435-46, J. Kilgallen, «John the Baptist, the Sinful Woman, and the Pharisee», *Journal of Biblical Literature* 104 (198) 675-679, J. D. M. Derrett, «The Anointing at Bethany and the Story of Zacchaeus», ἐν *Law in the New Testament* (London: Longman and Todd, 1970, 1986) 266-285, L. Ramarosan, «La premier, c'est l'amour», *Science et esprit* 39 (1987) 319-329, R. Thiemann, «The Unnamed Woman at Bethany», *Theology Today* 44 (1987) 179-188, D. Ravens, «The Setting of Luke's Account of the Anointing: Luke 7:2-8:3», *New Testament Studies* 34 (1988) 282-292, J. Kilgallen, «A Proposal for Interpreting Luke 7, 36-50», *Biblica* 72 (1991) 305-330, J. Ressequie, «Automatization and Defamiliarization in Luke 7:36-50», *Literature and Theology* 5 (1991) 137-150, W. Riggans, «Jesus and the Scriptures: Two Short Notes», *Themelios* 16 (1991) 15-16, G. Lafon, «Le repas chez Simon», *Etudes* 377 (1992) 651-660, T. Cavalcanti, «Jesus the Penitent Woman and the Pharisee», *Journal of Hispanic/Latino Theology* 2 (1994) 28-40, R. Tannehill, «Should We Love Simon the Pharisee?: Hermeneutical Reflections on the Pharisees in Luke», *Currents in Theology and Mission* 21 (1994) 424-433, D. Lee, «Women as Sinners: Three Narratives of Salvation in Luke and John», *Australian Biblical Review* 44 (1996) 1-15, J. Kilgallen, «Forgiveness, of Sins (Luke 7:36-50)», *Novum Testamentum* 40 (1998) 105-116. F. Bovon, *Luke 1* (Minneapolis, MN: Fortress Press, 2002) 289-298.

ναξιν, καὶ δεύτερον νὰ τονίσῃ τὰς βαθείας καὶ οὐσιαστικὰς ἀλλαγὰς τὰς ὁποίας ἐπέφερον εἰς αὐτήν, ἢ παρουσία, ἢ διδασκαλία, καὶ αἱ καθοριστικαὶ ἐνέργειαι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀλλαγαὶ αἱ ὁποῖαι, διὰ τὴν ἡμετέραν θεώρησιν, ἀναφέρονται εἰς τὴν δομὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς συνάξεως.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἡ διάφορος τοποθέτησις τῆς περικοπῆς εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν Συνοπτικῶν Εὐαγγελίων, ἦτοι εἰς μὲν τὰ κατὰ Ματθαῖον καὶ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλια πρὸ τοῦ Πάθους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ⁸, εἰς δὲ τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, πολὺ πρὸ τοῦ Πάθους⁹ κατέστη σημεῖον ἐντόνου προβληματισμοῦ εἰς τὴν σύγχρονον βιβλικὴν ἔρευναν. Οὕτω πολλοὶ ἐκ τῶν ἐρευνητῶν θεωροῦν ὅτι ἡ ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίῳ διήγησις ἀναφέρεται εἰς διάφορον περιστατικόν ἀπὸ ἐκεῖνο τῶν Εὐαγγελίων τῶν Ματθαίου καὶ Μάρκου¹⁰. Παρὰ τὴν εἰς τὰ Συνοπτικά Εὐαγγέλια ὑφισταμένην αὐτὴν διαφορὰν, ἀποτελεῖ ἐπίσης λίαν ἐνδιαφέρον στοιχεῖον καὶ τὸ γεγονός ὅτι καὶ αἱ τρεῖς εὐαγγελικαὶ διηγήσεις παρουσιάζουν

8. Βλ. Ματθ. 26:6-13, Μάρκ. 14:3-9.

9. Βλ. Λουκ. 7:36-50.

10. Εἰδικώτερον, καὶ συμφώνως πρὸς τὴν θεώρησιν τοῦ Ἰ. Καραβιδοπούλου: «Ὅτι ὁ Λουκᾶς δὲν ἀφηγεῖται τὸ γεγονός», πρὸ τοῦ Πάθους, «δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς ἤδη ἐν 7, 36-50 ἀφηγήθη παρόμοιον ἐπεισοδιον ἔχον ὡς δρῶν πρόσωπον μετανόησασαν πόρνην καὶ λαβὸν χώραν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος τινὸς Φαρισαίου, ἀποφεύγει δὲ ἐνταῦθα τὴν ἐκθεσιν παραλλήλου ἐπεισοδίου, ὥστε νὰ μὴ παρουσιάσῃ διπλᾶς διηγήσεις. Ἡ ἐξήγησις αὕτη δίδεται ὑπὸ πολλῶν ἐρμηνευτῶν καὶ εἶναι πιθανὴ [M. Lagrange, *L'Evangile selon St. Marc* (Paris, 1920) 343, T. Schramm, *Der Markus-Stoff bei Lukas* (Cambridge, 1971) σ. 182 σημ. 5]. Ἐξ' ἄλλου, θὰ ἠδύνατο τις ἀκόμη νὰ προσθέσῃ ὅτι ἴσως εἰς τὴν ἰδιαιτέραν παράδοσιν του δὲν συνεδέετο τὸ γεγονός πρὸς τὸ πάθος ἢ ὅτι τὰ ὅσα λέγει ἐν 22, 3 περὶ εἰσόδου τοῦ σατανᾶ εἰς Ἰουδαίαν ἀποτελοῦν ὑπαινιγμὸν εἰς τὴν γνωστὴν εἰς αὐτὸν ἀλλὰ μὴ μνημονευομένην, πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεων, διήγησιν περὶ ἀλείψεως τοῦ Ἰησοῦ διὰ μύρου, καθ' ἣν ὁ Ἰουδαὸς ἀγανακτήσας διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ μύρου μεταβαίνει ἀμέσως πρὸς συνάντησιν τῶν ἀρχιερέων. Ὅτι ἐν Λουκᾶ 7, 36-50 πρόκειται περὶ διαφοροῦ ἐπεισοδίου λαβόντος χώραν πολὺ πρὸ τοῦ πάθους εἶναι φανερόν». Βλ. Ἰ. Καραβιδοπούλου, *Τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν Συνοπτικῶν Εὐαγγελίων*, σ. 65. Βλ. ἐπίσης τοῦ ἰδίου, *Τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον*, σ. 431, L. T. Johnson, *The Gospel of Luke* (Collegeville, MN: Liturgical Press, 1991) 128-129. Διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Πατερικῆς ἐρμηνευτικῆς ἀνάλυσιν τῶν περικοπῶν Ματθ. 26:6-13, Μάρκ. 14:3-9. βλ. ἐπὶ παραδείγματι, Ἄγ. Ἰωάνν. Χρυσοστόμου, *Ἐπίτομη εἰς τὸν Ἅγιον Ματθαῖον τὸν Εὐαγγελιστὴν*, Ὀμιλία Π', T.L.G., 58.723:31 ἐξ., Εὐθύμ. Ζιγαβηνοῦ, *Ἐρμηνεῖα τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου*, M.P.G. 129:645-649, τοῦ ἰδίου, *Ἐρμηνεῖα τοῦ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίου*, M.P.G. 129:841, Θεοφυλάκτου, *Ἐρμηνεῖα εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον*, M.P.G. 123:436-440, τοῦ ἰδίου, *Ἐρμηνεῖα εἰς τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον*, M.P.G. 123, 645-648, Catenae Graecorum Patrum in Novum Testamentum, *Κεφάλαια τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου*: *Κεφ. 23Β' Περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρω*, T.L.G. 214:30 ἐξ., καὶ *Κεφάλαια τοῦ κατὰ Μάρκον*

ικανὸν ἀριθμὸν κοινῶν στοιχείων εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἢ ἐν τῇ συνάξει στάσις τοῦ Χριστοῦ (Μάρκ. 14:3, Λουκ. 7:36), ἢ κοινὴ ἀναφορὰ εἰς τὸ ὑπὸ τῆς γυναικὸς φερόμενον ἀλάβαστρον τοῦ μύρου (Ματθ. 26:7, Μάρκ. 14:3, Λουκ. 7:37), αἱ πράξεις τῆς γυναικὸς (Ματθ. 26:7, Μάρκ. 14:3, Λουκ. 7:37-38), ἢ ἐκ μέρους τῶν συνδαιτυμόνων ἄσκησης κριτικῆς εἰς τὰς πράξεις τῆς γυναικὸς (Ματθ. 26:8, Μάρκ. 14:4-5, Λουκ. 7:39), ἢ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐρμηνεία τῶν πράξεων αὐτῆς (Ματθ. 26:10-13, Μάρκ. 14:6-9, Λουκ. 7:40-50). Πέραν τῶν κοινῶν αὐτῶν στοιχείων καὶ αἱ τρεῖς διηγήσεις πιστεύομεν ὅτι συμφωνοῦν εἰς μίαν κοινὴν θεολογικὴν προοπτικὴν καὶ ἔχουν ἓνα κοινὸν θεολογικὸν σκοπὸν, ἦτοι τὸν τονισμὸν τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ προσφορᾶς τῆς συγχωρήσεως εἰς τὸν πεπτωκότα ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας ἀλλὰ καὶ μετανοοῦντα ἄνθρωπον¹¹.

Συγκρότησις τῆς διηγήσεως (Λουκ. 7:36-50)

Ἡ συστηματικὴ μελέτη τοῦ περιεχομένου τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν διηγήσεως φανερῶνει ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς συνθέτει καὶ αὐτὴν μὲ ἰδιαίτερον χα-

Εὐαγγέλιον: Κεφ. ΜΑ' Περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρω, T.L.G. 417:6 ἐξ. Βλ. ἐπίσης D. Daube, «The Anointing at Bethany and Jesus' Burial», *Anglican Theological Review* 32 (1950) 186-199, J. Jeremias, «Mc 14.9», *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche* 44 (1952) 103-107, J. Greenlee, «“For Her Memorial”: *Eis mnemosynon autēs*, Mt 26.13, Mk 14.9», *Expository Times* 71 (1959-60) 245, R. Storch, «Was soll diese Verschwendung?: Bemerkungen zur Auslegungsgeschichte von Mk 14,4f», ἐν *Der Ruf Jesu und die Antwort der Gemeinde*, J. Jeremias, and E. Lohse et al. (Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1970) 247-258, R. Pesch, «Die Salbung Jesu in Bethanien (Mk 14.3-9)», ἐν *Orientierung an Jesu*, J. Schmid, and P. Hoffmann eds., (Freiburg: Herder, 1973) 267-285, C. Schedl, «Die Salbung Jesu in Bethanien: Zur Kompositionskunst von Mk 14, 3-9 und Mt 26, 6-13», *Bibel und Liturgie* 54 (1981) 151-162, C. Maunder, «A Sitz im Leben for Mark 14.9», *Expository Times* 99 (1987) 78-90, Ἰ. Καραβιδοπούλου, *Τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον* (Θεσσαλονίκη: Πουρναράς, 1988) 430-433.

11. Ἡ κοινὴ αὕτη θεολογικὴ προοπτικὴ τῶν διηγήσεων τῶν Συνοπτικῶν Εὐαγγελίων τονίζεται καὶ ὑπὸ τῆς Πατερικῆς ἐρμηνευτικῆς παραδόσεως ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς ἕμνογραφίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὡς μάλιστα παρατηρεῖ καὶ πάλιν ὁ Ἰ. Καραβιδόπουλος: «Εἰς τὴν ἕμνογραφίαν τῆς Ἐκκλησίας (ὄρθρος Μ. Τετάρτης) τὸ παραδιδόμενον ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ γεγονὸς συνάπτεται εἰς ἓν πρὸς τὸ τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν διασωζόμενον καὶ τοιοῦτοτρόπως ὅλοι οἱ ἕμνοι τῆς ἐν λόγῳ ἀκολουθίας ὁμιλοῦν περὶ τῆς μετανοοῦσης γυναικὸς, τοποθετοῦντες τὸ γεγονὸς ὀλίγον πρὸ τοῦ πάθους». Βλ. Ἰ. Καραβιδοπούλου, *Τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν Συνοπτικῶν Εὐαγγελίων*, σσ. 65-66. Βλ. τοῦ ἰδίου *Τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον*, σ. 431.

ρακτηριστικὸν λογοτεχνικὸν τρόπον¹². Ταυτοχρόνως ὁ Λουκάς περιγράφων καὶ ἀναλύων μετὰ πάσης λεπτομερείας τὰς πράξεις τῆς γυναικὸς τονίζει τὴν πολυσήμαντον αὐτῶν σπουδαιότητα¹³. Κύριος ὁμοῦ σκοπὸς τῆς ὅλης συνθέσεως τῆς διηγήσεως πιστεύομεν ὅτι ἀποτελεῖ ἡ πρόθεσις τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ προβάλλῃ τὸ ὄλον γεγονός ὡς ἔκφρασιν ἀγάπης τοῦ μετανοοῦντος ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ τῆς πίστεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεάνθρωπον Ἰησοῦν Χριστόν. Ἄφ' ἑτέρου δέ, καὶ τὸ σπουδαιότερον, διὰ τῆς ἀναλύσεως τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπιθυμεῖ νὰ ὑπογραμμίσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἔκφρασιν τοῦ ἑλέους καὶ τῆς ἀγάπης Αὐτοῦ, πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Εἰδικότερον, ἡ διήγησις τοποθετεῖ τὴν ἐνέργειαν τῆς γυναικὸς μὲ τὸ μύρον εἰς τὰ πλαίσια τῆς περὶ τὴν τράπεζαν συνάξεως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος. Ὁ Σίμων ἀπευθύνει τὴν πρόσκλησιν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν καὶ ὁ Χριστὸς ἀνταποκρίνεται θετικῶς εἰς αὐτήν¹⁴. Ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον τῆς διηγήσεως τὸ γεγονός, ὅτι εἷς Φαρισαῖος ὡς οἰκοδεσπότης προσκαλεῖ τὸν Ἰησοῦ Χριστόν νὰ συμπάγῃ μετ' αὐτοῦ. Τοῦτο διότι ὁ Σίμων ὡς Φαρισαῖος λόγῳ τῆς θρησκευτικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς κοινωνικῆς του θέσεως καὶ ἰδιότητος ἀποτελεῖ διακεκριμένον μέλος τῆς κοινωνίας¹⁵. Ἡ πρόσκλησις πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν φανερώνει ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν ὑπ' αὐτοῦ

12. Πρὸβλ. σχετικῶς L. Sybel, «Die Salbungen: Mt 26, 6-13, Mc 14, 3-9, Lc 7, 36-50, John 12, 1-8» *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche* 23 (1924) 184-193, R. Orchard, «On the Composition of Luke vii 36-50», *Journal of Theological Studies* 38 (1937) 243-245, K. Weiss, «Der westliche Text von Lc 7,46 und sein Wert», *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche* 46 (1955) 241-45, G. Braumann, «Die Schuldner und die Sonderin Luk. vii. 36-50», *New Testament Studies* 10 (1963-64) 487-493, J. Delobel, «L'Onction de Jésus par la pécheresse: La composition littéraire de Lc. VII. 36-50», *Ephemerides Theologiae Lovanienses* 42 (1966) 415-475, T. Brodie, «Luke 7, 36-50 as an Internalization of 2 Kings 4,1-37: A Study in Luke's Use of Rhetorical Imitation», *Biblica* 64 (1938) 457-485, J. Louw, «Macro Levels of Meaning in Lk 7:36-50», ἐν *A South African Perspective on the New Testament*, J. H. Petzer and P. J. Hartin, eds, (Leiden: Brill, 1986) 128-135, D. Ravens, «The Setting of Luke's Account of the Anointing: Luke 7.2-8.3», *New Testament Studies* 34 (1988) 282-292, B. Mack, «The Anointing of Jesus: Elaboration Within a Chreia», ἐν *Patterns of Persuasion in the Gospels*, B. Mack and V. Robbins, eds., (Sonoma: Polebridge, 1989) 100-104, E. Thibeaux, «Known to be a Sinner»: The Narrative Rhetoric of Luke 7:36-50», *Biblical Theology Bulletin* 23 (1993) 151-160.

13. Βλ. καὶ J. Resseguie, «Automatization and Defamiliarization in Luke 7:36-50», σ. 141.

14. Πρὸβλ. F. Danker, *Jesus and the New Age According to St. Luke* (St. Louis, MO: Clayton, 1972) 99 ἔξ, D. Bock, *Luke 1:1-9:50* (Grand Rapids, MI: Baker, 1994) 700.

15. Βλ. J. Carroll, «Luke Portrayal of the Pharisees», *Catholic Biblical Quarterly* 50 (1988) 604-621.

πρόθεσιν νὰ ἀναγνωρίσῃ ἀντίστοιχον διακεκριμένην κοινωνικὴν θέσιν καὶ εἰς τὸν Χριστόν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τὴν ιδιότητα τοῦ Διδασκάλου, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐμφανῶς ἀποτελεσματικὴν ἐπιρροήν του εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀκροατῶν του ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως σημαῖνον πρόσωπον ἐν τῷ κοινωνικῷ πλαισίῳ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ¹⁶. Μάλιστα καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐθύμ. Ζιγαβηνοῦ: «Ὡς προφήτην δὲ αὐτόν (τὸν Χριστόν) ἐκάλει πρὸς ἐστίαν»¹⁷.

Ἐκ τῆς διηγήσεως πληροφοροῦμεθα ἐπίσης περὶ τῆς ἀκριβοῦς στάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν σὺνάξιν. Ὁ Χριστὸς ἀποδεχόμενος τὴν προσκλήσιν τοῦ Σίμωνος, διὰ νὰ συμφάγουν, εἰσῆλθε εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ κατεκλίθη¹⁸. Ὡς καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς συνάξεως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Λευὶ ἢ Ματθαίου¹⁹, οὕτω καὶ εἰς τὴν παροῦσαν περικολήν, ἡ ἐπανάληψις τῆς πρακτικῆς φανερῶναι ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς συμμετέχει εἰς σὺνάξιν μὲ ἐπίσημον χαρακτῆρα²⁰, καθὼς ἐπίσης ὅτι ἀποτελεῖ διακεκριμένον συνδαιτυ-

16. Ὡς εἶναι ἱστορικῶς γνωστὸν ἡ οἰκονομικὴ δυνατότης διὰ τὴν ὀργάνωσιν κυρίως δειπνῶν ἦτο ἔνδειξις τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς θέσεως τοῦ οἰκοδεσπότη (πρβλ. Γ' Βασ. 19:19-21, Λουκ. 5:29, 14:1 ἐξ., 16:19 ἐξ.). Αἱ προσκλήσεις εἶχον καὶ αὐταὶ τὴν σημασίαν τῆς συσφίξεως τῶν δεσμῶν φιλίας, διὰ τοῦτο κάθε ἄρνησις τῆς συμμετοχῆς, συμφώνως πρὸς τὰς διασωθείσας μαρτυρίας, ἦτο ἔνδειξις ἀντικοινωνικῆς συμπεριφορᾶς καὶ περιφρόνησις τῆς τιμῆς τοῦ οἰκοδεσπότη. Ἡ ἄρνητικὴ μάλιστα συμπεριφορὰ ἐπεδέχετο ἔντονον κριτικὴν (πρβλ. Ματθ. 22:1-14, Λουκ. 14:16-24). Βλ. καὶ P-M. Galopin, «Δείπνον», ἐν *Λεξικὸ Βιβλικῆς Θεολογίας* (Ἀθήνα, 1980) σ. 238. Εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι εἰς τὸν Ἑλληνορωμαϊκὸν κόσμον ἀναγκαῖα προϋπόθεσις διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς ἓνα δειπνον-συμπόσιον ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι ὅλοι οἱ προσκεκλημένοι ἔπρεπε ἀπαραιτήτως νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν ἰδίαν κοινωνικὴν τάξιν. Πρβλ. R. Macmullen, *Roman Social Relations, 50 B.C., to A.D. 284* (New Haven: Yale University Press, 1974) 59-62, 76-77, 88-120. Βλ. ἐπίσης C. Kim, «The Papyrus Invitation», *Journal of Biblical Literature* 94 (1975) 391-402. Ἀντιθέτως εἰς τὸν Ἰουδαϊσμὸν ἡ συμμετοχὴ αὕτη εἶχεν εὐρύτερον χαρακτῆρα. Μὲ πρότυπον τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῆς Σάρρας φιλοξενίαν τῶν Ἀγγέλων (βλ. Γεν. 18:2-8), εἰς πλείστας περιπτώσεις οἱ προσκεκλημένοι δὲν ἦσαν πάντοτε συγγενεῖς καὶ φίλοι τοῦ οἰκοδεσπότη ἀλλὰ καὶ ἄτομα εὐρισκόμενα εἰς κατάστασιν πτωχείας (πρβλ. Παροιμ. 22:9), ὁδοπορίας, (πρβλ. Ἰωβ 31:32) καὶ γενικῶς πρόσωπα ἔχοντα ἀνάγκην (πρβλ. Δευτ. 14:28-29). Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν, ἡ ὀλοπρόθυμος προσφορὰ τῆς φιλοξενίας καθὼς καὶ ἡ κοινὴ συμμετοχὴ εἰς τὴν ἰδίαν τράπεζαν ἐθεωρεῖτο καὶ ὡς ἔκφρασις πίστεως καὶ πιστότητος εἰς τὰς ἐπιταγὰς τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ (πρβλ. Δευτ. 14:29, Λουκ. 14:12-14, Ἑβρ. 13:2).

17. Βλ. Εὐθύμ. Ζιγαβηνοῦ, *Ἐρμηνεῖα τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου*, Μ.Ρ.Γ. 129:933.

18. Βλ. Λουκ. 7:36. Εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον πληροφοροῦμεθα ὅτι τὴν ἰδίαν θέσιν λαμβάνει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τῶν δύο μαθητῶν, καὶ εἰς Ἑμμαούς: «καὶ ἐγένετο διὰ τὸ κατεκλιθῆναι αὐτόν». Βλ. Λουκ. 24:30.

19. Βλ. Μάρκ. 2:15, Λουκ. 5:29.

20. Πρβλ. J. Fitzmyer, *The Gospel According to Luke I-IX* (Garden City, NY: Doubleday, 1981) 688.

μόνα αὐτῆς. Συμφώνως τῶν καθιερωμένων πρακτικῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περὶ τὴν τραπέζαν συνάξεως, οἱ συνδαιτυμόνες εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ κάθωνται πέριξ τῆς τραπέζης ἢ τῶν τραπεζῶν, ὡς ἐπίσης καὶ νὰ ἀνακλιθοῦν εἰς τὰς εἰδικὰς διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν κλίνας ἢ τὰ ἀνάκλιντρα²¹. Ἡ στάσις αὕτη τοῦ συνδαιτυμόνος ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἀρμόζουσα μὲ βάσιν τὴν καθιερωμένην νέαν Ἰουδαϊκὴν πρακτικὴν²², συνίστα δὲ καὶ πρᾶξιν μὲ ἰδιαίτερον συμβολικὸν περιεχόμενον. Ἦτο τὸ ἀποδεικτικὸν σημεῖον τῆς ἐλευθερίας ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς δουλείας²³. Ἐπίσης, ἡ ἰδία στάσις ἦτο πιθανῶς ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιδράσεως τῶν συμποσιακῶν πρακτικῶν καὶ συνθηθειῶν τοῦ εὐρύτερου Ἑλληνορρωμαϊκοῦ χώρου εἰς τὰς ἀντιστοίχους τοῦ Ἰουδαϊκοῦ κόσμου.

Ἄλλοτερον ἐνδιαφέρων στοιχεῖον τῆς διηγήσεως ἀποτελεῖ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἀπουσιάζει κάθε ἀναφορὰ εἰς τὸ ὄνομα τῆς

21. Ἡ πρακτικὴ τῆς ἀνακλίσεως ἢ τῆς κατακλίσεως κατὰ τὴν διάρκειαν κυρίως τῶν δειπνῶν ὑπῆρξε καθιερωμένη παράδοσις κυρίως εἰς τὰς περιοχὰς τῆς εὐρύτερας Ἀνατολῆς. Ἡ πρακτικὴ αὕτη εἰσήχθη ἐκ τοῦ χώρου τῶν Ἀσσυρίων, εἰς τὰς συμποσιακὰς συνθηθείας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων τὴν χρονικὴν περιόδον τοῦ 6ου ἢ τοῦ 7ου π.Χ. αἰῶνος, ἀργότερον δὲ υἱοθετήθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, τῶν Ἑβραίων καθὼς ἐπίσης καὶ πλείστων λαῶν τῆς εὐρύτερας περιοχῆς τῆς Μεσογείου. Πιθανῶς ἡ υἱοθέτησις τῆς πρακτικῆς νὰ ἀπετέλεσε δείγμα τοῦ πολυτελοῦς τρόπου διαβιώσεως ἀλλὰ καὶ χαρακτηριστικὸν δείκτην τῆς ἰδιαίτερας κοινωνικῆς θέσεως τῶν συνδαιτυμόνων. Ἐξαιρέσεις εἰς τὴν χρῆσιν τῆς πρακτικῆς αὐτῆς ἀπετέλεον περιπτώσεις θρησκευτικῶν ἢ καὶ πδλιτικῶν δειπνῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων οἱ συνδαιτυμόνες τῶν ἐπονομαζομένων ἀνωτέρων κοινωνικῶν τάξεων καὶ μὲ σκοπὸν τὴν ἐπίδειξιν τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν εὐαισθησίας πρὸς τὰ μέλη τῶν ἀσθενεστέρων κοινωνικῶν τάξεων, ἐδειπνοῦσαν εἰς καθιστὴν θέσιν. Βλ. σχετικῶς O. Murray, «Symposium», ἐν *Oxford Classical Dictionary*, σ. 1461. J. M. Dentzer, «Aux origines de l'iconographie du banquet couche», *Revue Archeologique* (1971) 215-218, J. M. Dentzer, *Le motif du banquet couche dans le proche-orient et le monde grec du VIIe au IVe siècle avant J.-C.* (Paris, 1982) 444 ἔξ, N. Fisher, «Greek Associations, Symposia, and Clubs», ἐν *Civilization of the Ancient Mediterranean*, M. Grant and R. Kitzinger, eds., (New York, 1988) 1171 ἔξ, A. Rathje, «The Adoption of the Homeric Banquet in Central Italy», ἐν *Symptica: A Symposium on the Symposium*, O. Murray, ed., (Oxford: Crarendon Press, 1990) 279-288, K. Dunbadin, «Triclinium and Stibadium», ἐν *Dining in a Classical Context*, W. Slater, ed., (Ann Arbor: University of Michigan Press, 1991) 121-148, τῆς ἰδίας, K. Dunbadin, «Convivial Spaces: Dining and Entertainment in the Roman Villa», *Journal of Roman Archaeology* 9 (1996) 66-80.

22. Βλ. Α' Ἔσοδρα 4:11. Πρβλ. σχετικῶς καὶ Βαβυλωνιακὸ Ταλμούδ: *Berakhot*, 37a, 42b-43a, Μισνά: *Pesahim*, 10.1, Βαβυλωνιακὸ Ταλμούδ: *Pesahim*, 108a.

23. Πρβλ. Παλαιστινιακὸ Ταλμούδ, *Pesahim*, 10.37. Βλ. ἐπίσης F. Büchel, «ἀνάκειμαι-κατάκειμαι», ἐν *Theological Dictionary of the New Testament*, G. Kittel and G. Friedrich, eds., Τόμ. 3, σσ. 654-656, R. Horsley, «Reclining at Passover Meals», ἐν *New Documents Illustrating Early Christianity*, Τόμ. 2, (Sydney, Australia: The Ancient History Documentary Research Centre, Macquarie University, 1981-1982).

γυναικός. Αἱ φράσεις ἦν ἐν τῇ πόλει²⁴ καὶ ἁμαρτωλός²⁵, αἱ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ δὲν παρέχουν τὴν δυνατότητα ἀκριβοῦς καθορισμοῦ τοῦ ὄρου ἁμαρτωλός, εἰς σχέσιν πρὸς τὴν ιδιότητα τῆς γυναικός²⁶. Τινὲς τῶν ἐρμηνευτῶν θεωροῦν ὅτι ὁ συνδυασμός τῶν δύο ὄρων πιθανῶς νὰ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἀσχολίαν τῆς γυναικός ἢ ὁποῖα παρείχεν μὲν εἰς αὐτὴν τὴν δυνατότητα νὰ φέρῃ εἰς τὸ δεῖπνον ἀλάβαστρον μὲ πολύτιμον μύρον, ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἦτο καὶ ἀφορμὴ ἀρνητικῆς κριτικῆς ἐκ μέρους τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων²⁷. Βεβαίως διὰ τοῦ ὄρου ἁμαρτωλός ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς δύναται νὰ ἀναφέρεται γενικῶς εἰς τὸν βίον τῆς γυναικός²⁸. Τὴν λῖαν ἀρνητικὴν διάθεσιν ἔναντι τῆς ἁμαρτωλοῦ γυναι-

24. Βλ. Λουκ. 7:37.

25. Βλ. Λουκ. 7:37. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρον «ἁμαρτωλός» δέκα καὶ ἑπτὰ φορὰς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ, ἦτοι εἰς τὰ κεφ. 5:8, 30, 32, 6:32, 33, 34, 7:34, 37, 39, 13:2, 15:1, 2, 7, 10, 18:13, 19:7, 24:7. Βλ. καὶ τὴν ἀνάλυσιν τῆς ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ χρήσεως τῶν ὄρων «ἁμαρτία» καὶ «ἁμαρτωλός» εἰς τὴν μελέτην τοῦ καθ. Χρ. Βούλγαρη, *Ἡ περὶ σωτηρίας διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ* (Ἀθήναι, 1971) 40 ἔξ.

26. Διὰ τὰς ἐπὶ τοῦ ὀκριβοῦς καθορισμοῦ τοῦ προσώπου καὶ τῆς ιδιότητος τῆς γυναικός ὑφισταμένης δυσκολίας, βλ. ἐπὶ παραδείγματι Ἄγ. Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, *Πρὸς Ἀμφιλόχιον, Ἐρώτησις ΜΗ'*, *Πόσαι εἰσὶν αἱ τὸν Κύριον ἀλείψασαι μύρω*, Μ.Ρ.Γ. 101:357-368, καθὼς καὶ τὰ σχετικὰ σχόλια ἐν *Catena Graecorum Patrum in Novum Testamentum, Κεφάλαια τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου*, ἐνθ' ἄνωτ., T.L.G. 4.60.20 ἔξ. Βλ. ἐπίσης καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἰδίου προβλήματος διεξοδικὴν ἀνάλυσιν τῶν διαφορῶν πηγῶν εἰς τὴν μελέτην τοῦ Π. Πολάκη, «Συζητήσεις περὶ τὸ ἀλάβαστρον τοῦ Μύρου», *Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος*, 31 (1932) 483 ἔξ. Βλ. σχετικῶς καὶ Ν. Δαμαλά, *Ἐρμηνεῖα εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην*, Τόμ. 3, (Ἀθήναι: Σ. Βλαστοῦ, 1892) 789-791, Α. Plummer, «The Woman That Was a Sinner», *Expository Times* 27 (1915-16) 42-43, Ζ. Λιάνα, «Τίς ἢ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρω ἁμαρτωλός γυνή», *Ἐκκλησία* 24 (1947) 107-109, Μ. Black, *An Aramaic Approach to the Gospels and Acts* (Oxford: Clarendon Press, 1967) 181-183, J. Fitzmyer, *The Gospel According to Luke I-IX*, σ. 689, L. T. Johnson, *The Gospel of Luke*, σ. 127, J. Kilgallen, «Forgiveness, of Sins (Luke 7:36-50)», σ. 106.

27. Πρβλ. σχετικῶς Κ. Corley, *Private Women, Public Meals* (Peabody, MA: Hendrickson, 1993) 124. Βλ. ἐπίσης J. Jeremias, «Despised Trades», ἐν *Jerusalem in the Time of Jesus* (Philadelphia: Fortress Press, 1969) 303-312. Η. Marshall, *Commentary on Luke* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1978) 308, E. Schweizer, *The Good News According to Luke* (Atlanta: John Knox, 1984) 139, S. Ringe, *Luke* (Louisville, KY: Westminster/John Knox Press, 1995) 108. F. Bovon, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 293.

28. Ὡς μάλιστα σημειώνει καὶ ὁ καθηγ. Χρ. Βούλγαρης: «Ὁ ὄρος “ἁμαρτία” παρὰ τῷ Λουκᾶ ἔχει εὐρύτερον ἄμα καὶ εἰδικὸν περιεχόμενον περιγράφων, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἁμαρτίαν ὡς ἀντικειμενικὴν δύναμιν, ἐνυπαρχουσαν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ προσωπικὴν κατάστασιν, προκληθεῖσαν ἐκ συγκεκριμένης ἁμαρτωλοῦ πράξεως», καὶ «Ἡ λέξις ἁμαρτωλός ἐξ ἄλλου, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκφράζει τὴν κατάστασιν δουλείας εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀναγνώρισιν αὐτῆς διὰ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ· πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δούλος ἐστὶν τῆς ἁμαρτίας (Ἰωάν. η' 34)». Βλ. Χρ. Βούλγαρη, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 40, 42.

κός δὲν διστάζει νὰ διατυπώσῃ ὁ Σίμων, ὅστις καὶ χαρακτηρίζει αὐτὴν διὰ τοῦ καυστικοῦ ὄρου *ποταπή*²⁹.

Δέον ὅπως σημειωθῆ ἑνταῦθα, ὅτι εἰς τὴν διήγησιν του ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς μᾶς παρουσιάζει μὲ ἑντεχρον τρόπον τὴν σταδιακὴν ἀλλαγὴν τῶν ἐπικρατουσῶν συνηθειῶν τῆς περὶ τὴν τράπεζαν συνάξεως. Ἡ αἰτία τῆς διαφοροποιήσεως αὐτῆς ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν σύναξιν, καὶ φανερῶνεται κυρίως εἰς τὰ ἀκόλουθα σημεῖα:

1) Ἡ εἴσοδος καὶ παραμονὴ εἰς τὸν χώρον τῆς συνάξεως ἑνὸς μὴ ἐπισήμως προσκεκλημένου ἀτόμου. Ὁ Εὐαγγελιστὴς μᾶς πληροφορεῖ διὰ τὴν εἴσοδον τῆς γυναικὸς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς συνάξεως διὰ τοῦ ὄρου *ἰδοῦ*³⁰. Ἡ γυνὴ εἰσέρχεται εἰς τὸν χώρον τῆς συνάξεως ὡς μὴ προσκεκλημένη καὶ προφανῶς ἔχουσα γινῶσιν ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ παραβίασιν τῶν γενικῶν κανόνων φιλοξενίας. Ἡ ὑπὸ τῆς γυναικὸς προᾶξις πιστεύομεν ὅτι δύναται νὰ δικαιολογηθῆ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι αὕτη ἴσως ἦτο ἐπαρκῶς ἐνήμερος διὰ τὴν δημοσίαν συμπεριφορὰν τοῦ Χριστοῦ. Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πραγματοποιηθέντα θαύματα, ἡ ὑπ' Αὐτοῦ προσφορὰ τῆς συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν πρὸς τοὺς μετανοοῦντας ἀνθρώπους καὶ ἡ εἰς τινὰς περιπτώσεις συναναστροφὴ Αὐτοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δεῖπνων, μετὰ προσώπων τὰ ὅποια ἀπετέλουν ἀντικείμενον ἀρνητικῆς κοινωνικῆς κριτικῆς ἦσαν εὐρέως γνωστά³¹. Τὴν πραγματικότητα αὐτὴ ὑπογραμμίζει καὶ ὁ Εὐθύμ. Ζιγαβηνός λέγων χαρακτηριστικῶς ὅτι: «Αὕτη δὲ ἡ γυνή, τὰ μὲν ἰδοῦσα τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστοῦ, τὰ δὲ μαθοῦσα παρὰ τῶν ἰδόντων, ἐπίστευσεν, ὅτι Θεὸς ἐστὶν ὁ ταῦτα τελειουργῶν. Διὸ καὶ πρόσεισιν, ἐλπίζουσα λαβεῖν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῆς»³².

2) Ἡ καθολικὴ ἀλλαγὴ τῆς συμπεριφορᾶς τῆς ἁμαρτωλῆς γυναικὸς. Ἡ γυνὴ τῆς περικοπῆς δὲν ἐπιδιώκει τὴν ἰδιότητα τοῦ συνδαιτυμόνος εἰς τὰ δρώμενα τῆς συνάξεως. Τουναντίον, ὡς ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἀναφέρει, αὕτη δὲν ἴσταται πλησίον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὔτε ἀντικρύζει τὸ πρόσωπόν Του, ἀλλὰ λαμβάνει ταπεινωτικὴν θέσιν παρὰ τοὺς πόδας Αὐτοῦ. Διὰ τὴν πληρεστέραν κατανόησιν τῆς πράξεως τῆς γυναικὸς, εἶναι ἀπαραίτητον

29. Βλ. Λουκ. 7:39.

30. Βλ. Λουκ. 7:37.

31. Συμφώνως πρὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου, πρὸ τῆς συνάξεως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ τελῶνου Λευὶ ἢ Ματθαίου καὶ συνέφαγεν μετ' αὐτοῦ. Βλ. Λουκ. 5:27-32. Πρὸβλ. καὶ Ν. Δαμαλά, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 790.

32. Βλ. Εὐθύμ. Ζιγαβηνοῦ, *Ἐρμηνεία τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου*, Μ.Ρ.Γ. 129:933.

νά προσεχθῆ καὶ ἡ φυσικὴ στάσις τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνάξεως. Ὡς ἤδη ἐλέχθη ὁ Λουκᾶς χρησιμοποιοῖ τὸν ὄρον *κατεκλίθη*. Κατὰ συνέπειαν μὲ τὴν στάσιν αὐτὴν τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦτο ἐστραμμένον πρὸς τὴν κεντρικὴν πλευρὰν τοῦ χώρου τῆς συνάξεως, καθὼς τὸ ὑπόλοιπον σῶμα καὶ κυρίως οἱ πόδες Αὐτοῦ πρὸς τὰ ὀπίσω, δηλαδὴ πρὸς τὴν πλευρὰν τῶν τοίχων³⁴. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἡ ἁμαρτωλὸς γυνὴ δεικνύει ἐπίσης τὰ βαθύτατα αἰσθήματα τῆς μετανοίας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Τὴν σύνδεσιν τῆς στάσεως τῆς γυναικὸς μετὰ τῆς προθέσεως αὐτῆς διὰ μετάνοιαν καὶ παρὰκλήσιν πρὸς τὸν Χριστόν διὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, τονίζει καὶ ἡ Πατερικὴ ἐρμηνευτικὴ. Μάλιστα κατὰ τὸν Ἁγ. Κύριλλον Ἀλεξανδρείας ἡ γυνὴ τῆς περικοπῆς: «... πιστὴν προαίρεσιν ἐπιδεικνύμενον, καὶ τὸν ἐπὶ τοῖς φθάσασι μῶμον οὐκ ἀγνοήσασα, παρεκάλει Χριστόν ὡς ἀποσημῆσαι δυνάμενον καὶ ἀπαλλάξαι παντὸς αἰτιάματος, καὶ τῶν ἁμαρτημένων δωρήσασθαι ἄφεσιν. Ἐδρα δὲ τοῦτο σῆμα ὀπίσω ἔμπροσθεν γὰρ ἐστάναι οὕτω ἡδύνατο πρὸ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν»³⁵.

Ἐπίσης, παρὰ τὴν ἀπουσίαν οἰασδῆποτε ἀναφορᾶς εἰς τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς, ταυτοχρόνως εἰς τὴν εὐαγγελικὴν περικοπὴν περιγράφονται μετὰ πάσης λεπτομερείας αἱ ὑπ' αὐτῆς πράξεις. Οὕτως, ἡ ἁμαρτωλὸς γυνὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, διασχίζει τὸν χώρον τῆς συνάξεως, λαμβάνει θέσιν πλησίον τῶν ποδῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, προβαίνουσα εἰς μίαν σειρὰν ἰδιαιτέρως ἀσυνήθων διὰ τὴν περίστασιν πράξεων: α) εἰς τὴν πλῆθυν τῶν ποδῶν Αὐτοῦ μετὰ τῶν δακρυῶν τῆς, β) εἰς τὸ σπόγγισμα τῶν ποδῶν μὲ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς τῆς, γ) εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων τῆς βαθυτάτης μετανοίας διὰ τῆς πράξεως τοῦ ἀσπασμοῦ τῶν ποδῶν καὶ τῆς ἀλείψεως αὐτῶν διὰ τοῦ πολυτίμου μύρου³⁶.

3) Ἡ ἀλλαγὴ τῶν κανόνων φιλοξενίας τῆς συνάξεως. Κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου, ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔκφρασθεῖσα κριτικὴ πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπ' Αὐτοῦ ἔπαινος πρὸς τὴν ἁμαρτωλὸν γυναῖκα ἀναφέρεται ἀποκλειστικῶς εἰς πράξεις αἱ ὁποῖαι ἐλάμβανον

34. Πρὸβλ. Ν. Δαμαλά, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 791.

35. Βλ. Ἁγ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, *Ἐξηγήσεις εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*, Τ.Λ.Γ. 72.624:4-10. Βλ. ἐπίσης καὶ Εὐθυμ. Ζιγαβηνοῦ, *Ἐρμηνεία τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου*, Μ.Ρ.Γ. 129:933: «Ὅρα δὲ τὴν πολλὴν ταύτης εὐλάβειαν. Ἐστὴ γὰρ παρὰ τὰ ἔσχατα μέρη τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὡς ἔσχατη, καὶ ὀπίσω ὡς ἀπαρῶρηστος. Καὶ ἔκλαιε μὲν, διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς, ἔβρεχε δὲ τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν, ὡς ἐπιμεκρυφία αὐτοῖς».

36. Πρὸβλ. Τ. W. Bevan, «The Four Anointings», *Expository Times* 39 (1927-28) 137-39.

χώρον κατὰ τὴν διάρκειαν μίας περὶ τὴν τράπεζαν συνάξεως³⁷. Εἰς τὰς πράξεις αὐτὰς συμπεριλαμβάνετο ἡ διὰ τοῦ ὕδατος νῆψις καὶ ὁ καθαρισμὸς τῶν ποδῶν τῶν συνδαιτυμόνων. Συμφώνως καὶ πάλιν πρὸς τὴν καθιερωμένην πρακτικὴν, ὁ καθαρισμὸς τῶν ποδῶν τῶν συνδαιτυμόνων ἐπραγματοποιεῖτο πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῶν εἰς τὸν χώρον τοῦ δείπνου ἢ καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτοῦ³⁸.

Κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότη παροχὴ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς δὲν πραγματοποιεῖται εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἰδικῆς Του φιλοξενίας ὑπὸ τοῦ Σίμωνος³⁹. Τουναντίον ἡ νῆψις καὶ ὁ καθαρισμὸς τῶν ποδῶν τοῦ συνδαιτυμόνου Χριστοῦ ἐγένετο διὰ τῶν δακρῶν τῆς γυναικός⁴⁰. Μάλιστα διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ὄρου κλαίουσα ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἐπιδιώκει νὰ παρουσιάσῃ τὴν πράξιν αὐτὴν τῆς γυναικὸς ὄχι μόνον ὡς μίαν ἀπλήρη ἔκφρασιν τοῦ πόνου αὐτῆς, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ ὡς τὴν βαθυτάτην ἐκδήλωσιν τῆς οὐσιαστικῆς μετανοίας διὰ τὸν ἁμαρτωλὸν αὐτῆς βίον. Τὰ αἰσθήματα τῆς ἐσωτερικῆς ἀγαλλιᾶσεως καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἀλλὰ καὶ τῆς πίστεως αὐτῆς πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκφράζει ἐπίσης καὶ τὸ ὑπὸ τῆς γυναικὸς σπόγγισμα τῶν ποδῶν Αὐτοῦ, ἔνθα ὁ συνήθης σπόγγος ἀντικαθίσταται εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν διὰ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς τῆς γυναικὸς. Ὡς πράξεις πίστεως καὶ μετανοίας, θεωρῶν καὶ ὁ Εὐθύμ. Ζιγαβηνόσ τὰς ἀνωτέρω πράξεις τῆς γυναικὸς, σημειώνει: «Ἐσπόγγιζεν (ἡ γυνὴ) αὐτοὺς (τοὺς πόδας) διαβρόχους γενομένους. Ὁ δὲ Χριστὸς εἰδὼς τὴν αἰτίαν, ἠνείχετο, ἵνα καὶ ἡ πίστις αὐτῆς φανῆ, καὶ ἡ θερμότης τῆς μετανοίας, καὶ ἵνα ἀξίως τούτων λάβῃ τὸ ζητούμενον»⁴¹.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπομένην παράλειψιν τοῦ Σίμωνος, ἥτοι εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότη ἀσπασμὸν τῶν προσκεκλημένων εἰς τὴν σῦναξιν, ἅμα τῇ ἀφίξει αὐτῶν. Ὡς εἶναι ἱστορικῶς γνωστὸν, μετὰ τὴν εἰσόδον τῶν εἰς τὴν οἰκίαν, οἱ συνδαιτυμόνες ἐγίνοντο

37. Βλ. Λουκ. 7:44-46. Βλ. σχετικῶς καὶ Θεοφυλάκτου, *Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*, Μ.Ρ.Γ. 123:593, 796.

38. Βλ. σχετικῶς Κριτ. 19:21: «καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ παρέλαβεν τοῖς ὑπόξυγίους αὐτοῦ, καὶ ἐνίψαντο τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔραγον καὶ ἔπιον». Βλ. ἐπίσης Τοσεφτά, *Berakhot*, 4, 8, 98. Πρβλ. καὶ Ν. Δαμαλά, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 794. Ἡ ἰδία πρακτικὴ ἐφηρμόζετο καὶ εἰς τὸν Ἑλληνορωμαϊκὸν κόσμον. Βλ. ἐπὶ παραδείγματι περιγραφὴν τῆς πρακτικῆς αὐτῆς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Πλάτωνος, *Συμπόσιον*, 175Α.

39. Βλ. Λουκ. 7:44.

40. Βλ. Λουκ. 7:44.

41. Βλ. Εὐθύμ. Ζιγαβηνοῦ, *Ἐρμηνεία τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου*, Μ.Ρ.Γ. 129:936.

δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότη διὰ εἰδικῶν λόγων καὶ χειρονομιῶν. Τὸ αὐστηρὸν τυπικὸν τῆς περὶ τὴν τράπεζαν συνάξεως εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν περιελέμβανε τὸν ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότη χαιρετισμὸν τῆς εἰρήνης, *Shalom* καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ προσκληθέντος ἀνταπόκρισιν *Shalom alehem* (εἰρήνη ἡμῖν) ἢ *Shalom alehen* (εἰρήνη ὑμῖν). Μετὰ ταῦτα ὁ οἰκοδεσπότης προσφωνοῦσε καὶ πάλιν τὸν προσκεκλημένον του ὡς «Κύριε», ἀποδεχόμενος τοιοῦτοτρόπως διὰ τὸν ἑαυτὸν του τὴν ιδιότητα τοῦ ταπεινοῦ ὑπηρέτου τῶν φιλοξενουμένων. Ἔπετο ἡ προᾶξις τοῦ ἀσπασμοῦ τῆς εἰρήνης μεταξύ οἰκοδεσπότη καὶ συνδαιτυμόνων εἰς τὸ πρόσωπον⁴², ὁ μεταξύ αὐτῶν ἐναγκαλισμὸς καθὼς καὶ ἡ σύσφιξις τῶν χειρῶν ὡς ἐνδειξιν τῆς μεταξύ των ἀγάπης ἀλλὰ καὶ τῶν αἰσθημάτων φιλίας.

Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς περὶ τὴν τράπεζαν συνάξεως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος, ὁ ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότη ἀσπασμὸς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ὑπὸ τῆς γυναικὸς ταπεινῆς προᾶξεως τοῦ ἀσπασμοῦ τῶν ποδῶν Αὐτοῦ. Συμφώνως καὶ πάλιν τῆς εὐαγγελικῆς διηγήσεως, ἡ προᾶξις τοῦ ἀσπασμοῦ καθίσταται ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἓνα ἀκόμη σημεῖον ἐλέγχου διὰ τὸν οἰκοδεσπότην ἀλλὰ καὶ μία νέα εὐκαιρία ἐπαίνου διὰ τὴν ἁμαρτωλὸν γυναῖκα. Οἱ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ λόγοι τοῦ Κυρίου εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν εἶναι ἀπολύτως σαφεῖς: «φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας αὕτη δὲ ἄφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διελίπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας»⁴³.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐλέγχει ἐπίσης τὸν Σίμωνα διὰ τὴν μὴ ἐπάλειψιν τῆς κεφαλῆς Αὐτοῦ δι' ἐλαίου. Βιβλικαὶ μαρτυρίαι ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἐπάλειψιν τῆς κεφαλῆς τῶν συνδαιτυμόνων δι' ἄρωματικῶν ἐλαίων⁴⁴. Ἡ προᾶξις αὕτη, ὡς μέρος τοῦ τυπικοῦ τῶν συνάξεων συνίστα τὴν ἔκφρασιν τοῦ ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότη σεβασμοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀποδόσεως ἰδιαίτερας τιμῆς

42. Ὁ ἀσπασμὸς εἰς τὸ πρόσωπον μαρτυρεῖται εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου κεφ. 18:7: «ἐξῆλθεν Μωϋσῆς εἰς συνάντησιν τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ ἐφίλησεν αὐτόν, καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους, καὶ εἰσῆγαγεν αὐτῷ εἰς τὴν σκηνήν». Βλ. ἐπίσης H. Windisch, «ἀσπάξομαι-ἀσπασμός», ἐν *Theological Dictionary of the New Testament*, Τόμ. 1, σσ. 496-502. Ὡς εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν οὕτω καὶ εἰς τὸν Ἑλληνορωμαϊκὸν κόσμον ὁ ἀσπασμὸς ἀπετέλει ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων φιλοξενίας καὶ φιλίας. Μὲ βάσιν τὴν πρακτικὴν αὐτὴν, ὅταν ὁ προσκεκλημένος εἰσῆρχετο εἰς τὴν οἰκίαν, ὁ οἰκοδεσπότης ἔδιδε εἰς αὐτὸν τὸν ἀσπασμόν εἴτε εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ὤμου, εἴτε εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Βλ. σχετικῶς M. Visser, *The Rituals of Dinner: The Origins, Evolution, Eccentricities and Meaning of Table Manners* (Toronto, 1991).

43. Βλ. Λουκ. 7:45.

44. Βλ. ἐπὶ παραδείγματι, Ψαλμ. 22:5: «Ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν ἐξ ἐναντίας τῶν θλιβόντων με. Ἐλίπανα ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου, καὶ τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον ὡς κρατῖστον». Πρβλ. σχετικῶς N. Δαμαλᾶ, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 795, I. de la Potterie, «χρῖσμα», ἐν X. L-Dufour, *Λεξικὸ Βιβλικῆς Θεολογίας*, σ. 1007.

πρὸς τοὺς συνδαιτυμόνας⁴⁵. Εἰς τὴν εὐαγγελικὴν διήγησιν ἡ ἐπάλειψις τῆς κεφαλῆς τοῦ Χριστοῦ ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ταπεινῆς πράξεως τοῦ ἀσπασμοῦ καὶ τῆς ἐπαλείψεως τῶν ποδῶν Αὐτοῦ αὐτῶν διὰ τοῦ πολυτίμου μύρου⁴⁶.

Ἡ γυνή, ἀφοῦ ἀνέλαβεν ἡ ἰδία τὴν εὐθύνην διὰ τὴν παροχὴν ὑπηρεσιῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνήκον εἰς τὴν εὐθύνην τοῦ οἰκοδεσπότη, καὶ ἐκφράζουσα τὰ αἰσθήματα τῆς μετανοίας της, προχωρεῖ περισσότερο καὶ προβαίνει καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἀσπασμὸν τῶν ποδῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐρμηνεύων τὴν βαθυτέραν σημασίαν τοῦ ἀσπασμοῦ τῶν ποδῶν, ὁ Εὐθύμ. Ζιγαβηνὸς ὀρθῶς θεωρεῖ καὶ αὐτὴν τὴν πράξιν ὡς ἐκδήλωσιν τῆς ὑπὸ τῆς γυναικὸς πίστεως, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ⁴⁷.

45. Πρβλ. σχετικῶς H. Schlier, «ἀλείφω», ἐν *Theological Dictionary of the New Testament*, Τόμ. 1, σσ. 229-232, W. Grundmann and F. Hesse, «χρῖω», ἐν *Theological Dictionary of the New Testament*, Τόμ. 9, σσ. 493 ἔξ., I. de la Potterie, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 1007, K. Baily, *Through the Peasant Eyes* (Grand Rapids: 1980) 8, T. Lachs, *A Rabbinic Commentary on the New Testament: The Gospels of Matthew, Mark and Luke* (Hoboken, NJ: KTAV, 1987) 400.

46. Βλ. Λουκ. 7:38, 45. Βλ. ἐπίσης σχετικῶς W. Michaelis, «μύρον», ἐν *Theological Dictionary of the New Testament*, Τόμ. 4, σσ. 800-801, R. Fuller, «The Anointing of Christ in Luke vii», *Scripture* 4 (1949) 90-91, J. Elliott, «The Anointing of Jesus», *Expository Times* 85 (1973-74) 105-107, O. Hofius, «Fusswaschung als Erweis der Liebe: Sprachliche und sachliche Anmerkung zu Lk 7, 44b», *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche* 81 (1990) 171-177, I. Kitzberger, «Love and Footwashing: John 13:1-20 and Luke 7:36-50. Read Intertextually», *Biblical Interpretation* 2 (1994) 190-206. Ἐνταῦθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι περιπτώσεις πολυτίμου μύρου ἦτο καὶ τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον ὡς *νάρδος πιστικῆ* (βλ. Μάρκ. 14:3). Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ *νάρδος πιστικῆ* ἦτο εἶδος δισευρέτου μύρου, προήρχετο ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς Ἰνδίας καὶ διετηρεῖτο ἐντὸς ἀλαβαστρίνου δοχείου. Λόγω τῆς πολυτίμου αὐτῆς ἄξιαι, ἡ *νάρδος πιστικῆ* ἐφέρετο καὶ ὡς κόσμημα εἰς τὸν λαμὸν τῶν γυναικῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς πολλὰς περιπτώσεις, ἐθεωρεῖτο ὡς οἰκογενειακὸν κεμίλιον, τὸ ὁποῖον, μετεμβάζετο ὑπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Πρβλ. σχετικῶς Εὐθύμ. Ζιγαβηνοῦ, *Ἐρμηνεία τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου* Μ.Π.Γ. 129:645, Θεοφυλάκτου, *Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον*, Μ.Π.Γ. 123:645. Βλ. ἐπίσης S. Naber, «Νάρδος Πιστικῆ», *Mnemosyne* 30 (1902) 1-15, A. Veldheuzen, «De alabaster flesch», *Theologische Studien und Kritiken* 24 (1906) 170-172, W. Schoff, «Nard», *Journal of the American Oriental Society* 43 (1925) 216-218, W. Argyle, *The Gospel According to Matthew* (Cambridge: Cambridge University Press, 1963) 195, J. Mckenzie, «Alabaster», *Dictionary of the Bible* (New York: MacMillan Press, 1965) 19, W. Lane, *The Gospel According to Mark* (Grand Rapids: Eerdmans, 1974) 492, J. Meier, *Matthew* (Wilmington, DE: Michael Glazier, 1980) 312, L. Hurtado, *Mark* (New York: Harper and Row, 1983) 216, Ἰ. Καρσιδοπούλου, *Τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον*, σ. 432. F. Bovon, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 294.

47. Βλ. Εὐθύμ. Ζιγαβηνοῦ, *Ἐρμηνεία τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου*, Μ.Π.Γ. 129:936: «Κατεφίλει μὲν αὐτοὺς ὡς δυναμένους πληρῶσαι τὴν αἴτησιν αὐτῆς, εἶπουν, ὡς Θεοῦ, ἤλειψε δὲ τῷ μύρῳ, τιμῶσα τοῦτον ὑπὲρ ἄνθρωπον, ὡς ὄντα ὑπὲρ ἄνθρωπον». Βλ. ἐπίσης I. Kitzberger, «Love and Footwashing: John 13:1-20 and Luke 7:36-50. Read Intertextually», *Biblical Interpretation* 2 (1994) 190-206.

Τέλος ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἀναφέρει ὅτι ἡ ὄλη συμπεριφορὰ τῆς ἁμαρτωλοῦ γυναικὸς ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποδοχὴ τῶν πράξεων αὐτῆς ἀπετέλεσε τὴν αἰτίαν τῆς ὑπὸ τοῦ Σίμωνος ἐντόνου ἀντιδράσεως. Μὲ ἀφορμὴν τὸ γεγονός αὐτὸ ὁ Χριστὸς προχωρεῖ εἰς ἓνα διδακτικὸν διάλογον μὲ τὸν Σίμωνα βοηθῶν αὐτόν, ὡς πιστεύωμεν εἰς μίαν νέαν κατανόησιν τῆς σημασίας τῆς περὶ τὴν τράπεζαν συνάξεως.

α) Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀποδέχεται τὴν πρόσκλησιν τοῦ Φαρισαίου καὶ εὐγενῶς ἀνταποκρίνεται εἰς αὐτήν. Ὡς ἤδη εἶναι γνωστὸν, ὁ Χριστὸς ἀντιμετώπισεν τὴν ὑπὸ τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων δημοσίαν κριτικὴν διὰ τὴν εἰσοδὸν του εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Λευὶ ἢ Ματθαίου καὶ τὴν συμμετοχὴν του εἰς κοινὴν δοχὴν μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν⁴⁸. Μὲ τὴν εἰσοδὸν του αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος τοῦ Φαρισαίου ὁ Χριστὸς προσδίδει καὶ πάλιν εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς προσκλήσεως ἓνα εὐρύτερον χαρακτῆρα. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ ἀποστολὴ τῆς προσκλήσεως διὰ μίαν περὶ τὴν τράπεζαν σύναξιν δὲν θὰ πρέπη πλέον νὰ ἀπευθύνεται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τοὺς ὀλίγους ἀλλὰ πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους⁴⁹.

β) Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θέτει εἰς νέαν βάσιν καὶ τὴν ιδιότητα τῶν συνδαιτυμόνων εἰς τὴν περὶ τὴν τράπεζαν σύναξιν. Οὕτω, διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς παρουσίας τῆς γυναικὸς εἰς τὴν σύναξιν ὁ Χριστὸς ἀναθεωρεῖ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀντίληψιν, ἡ ὁποία ἔθετε τοὺς ἀνεπιθυμήτους συνδαιτυμόνας εἰς λίαν ἀρνητικὴν κοινωνικὴν θέσιν. Εἰδικώτερον, καὶ ὡς συνάγεται καὶ ἐκ τῆς εὐαγγελικῆς διηγήσεως, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἁμαρτωλὸς γυνὴ δὲν εἶχε ἐπισήμως προσκληθεῖ, προσέφερον εἰς τὸν Χριστόν ὃ, τι παρέλειψεν ὁ οἰκοδεσπότης νὰ πράξῃ καὶ μάλιστα κατὰ τρόπον μοναδικόν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἐνεργειῶν τῆς γυναικὸς διευρύνει τὰ κλειστὰ ὅρια τῆς συνάξεως, ὥστε καὶ νὰ συμπεριλάβῃ τὴν ἁμαρτωλὸν γυναῖκα ὡς συνδαιτυμόνα. Τοιοῦτοτρόπως, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς συνάξεως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Λευὶ ἢ Ματθαίου, οὕτω καὶ εἰς τὴν σύναξιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος, ἡ παρουσία, ἡ διδασκαλία καὶ αἱ ἐνέργειαι Αὐτοῦ ἐπιτυγχάνουν καὶ τὸν ἐπαναπροσδιορισμὸν τῆς λειτουργίας τῶν περὶ τὴν τράπεζαν συ-

48. Βλ. Λουκ. 5:30.

49. Προβλ. σχετικῶς Εὐθύμ. Ζιγαβηνοῦ, *Ἐρμηνεῖα τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου*, Μ.Ρ.Γ. 129:933: «Οὐ παρητήσατο τοῦτον, ἵνα μὴ δῶ πρόφασιν, ὡς τελῶναις μὲν καὶ ἁμαρτωλοῖς συνεσθίων, τοὺς δὲ Φαρισαίους δὲ βδελυσσόμενος». Βλ. ἐπίσης Ἁγ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, *Ἐξήγησις εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*, Τ.Λ.Γ. 72.621:57-624:3: «...ἐπειδὴ δὲ Χριστὸς ἐστὶ καὶ φιλόανθρωπος, καὶ πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν, κατένευσεν αἰτοῦντι τὴν χάριν, καὶ εἰσελθὼν κατεκλίθη».

νάξων ἀπὸ γεγονότα μὲ αὐστηρῶς στενά ὄρια, εἰς γεγονότα μὲ εὐρύτεραν συμμετοχὴν καὶ σημασίαν.

Κατακλείοντες, δέον ὅπως ὑπογραμμίσωμεν ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, εἰς τὴν περικοπὴν αὐτὴν ἐπιθυμεῖ νὰ προβάλλῃ καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τῆς διδασκαλίας Αὐτοῦ προχωρεῖ εἰς μίαν βαθυτέραν καὶ οὐσιαστικωτέραν ἐρμηνείαν καὶ αὐτοῦ τοῦ χαρακτήρος τῆς περὶ τὴν τράπεζαν συνάξεως, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος. Τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς διδασκαλίας-ἐρμηνείας Του αὐτῆς δύνανται νὰ συνοψισθοῦν ὡς ἑξῆς:

1) Ἡ κατανόησις τῆς συνάξεως ὡς γεγονότος ἀγάπης. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τονίζει μετ' ἐμφάσεως ὅτι ἡ ὑπ' Αὐτοῦ ἀναγνώρισις τῶν πράξεων τῆς ἀμαρτωλοῦ γυναικός, ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐκφράσεως τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ, ἀφοῦ ἡ ἰδία ἠγάπησεν πολὺ⁵⁰. Ταυτοχρόνως ὁμοῦς ἡ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ προσφορὰ τῆς ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν εἰς τὴν γυναῖκα δὲν ἀποτελεῖ οὐδὲν ἄλλον παρὰ τὴν ἀπτὴν φανέρωσιν τῆς Θείας Ἀγάπης ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκφρασιν, διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν, τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ τοῦ Ἐλέους Του διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου. Καὶ αἱ δύο αὐταὶ διαστάσεις εἰσάγουν νέας πτυχὰς εἰς τὴν ἐννοιολογικὴν κατανόησιν τῆς συνάξεως. Οὕτως ἡ περὶ τὴν τράπεζαν σύναξις, διὰ τῆς παρουσίας, τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλάζει μορφήν καὶ καθίσταται πλέον χῶρος τῆς ἐκφράσεως πρωτίστως τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀλλὰ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν.

2) Ἡ κατανόησις τῆς συνάξεως ὡς χώρου ἐκδηλώσεως τῆς ὑπὸ τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀνθρώπου μετανοίας καὶ πίστεως, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδοχῆς τῆς μετανοίας, καὶ τῆς εἰς τὸν μετανοοῦντα ἄνθρωπον προσφορᾶς τῆς συγχωρήσεως καὶ ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν. Ἡ περὶ τὴν τράπεζαν σύναξις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος οὐσιαστικῶς συνδέεται μετὰ τῶν πράξεων τῆς ἀμαρτωλοῦ γυναικός, αἱ ὁποῖαι ὡς συμπεραίνεται ἐκ τῆς ἐνδελεχοῦς μελέτης τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς, ἀποδεικνύουν τὴν οὐσιαστικὴν μετανοίαν ἀλλὰ καὶ τὴν πίστιν αὐτῆς πρὸς τὸν Ἰησοῦ Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα. Ὁ Χριστὸς ἀποδεχόμενος τὰς πράξεις τῆς γυναικός ὡς πράξεις ἀληθοῦς καὶ ἐμπράκτου μετανοίας, καὶ ἐπιβραβεύων τὴν πίστιν αὐτῆς, προσφέρει εἰς αὐτὴν τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν⁵¹, καὶ τὴν ἔνταξιν εἰς τὸν χῶρον

50. Βλ. Λουκ. 7:47. Πρὸβλ. σχετικῶς καὶ *Catena Graecorum Patrum in Novum Testamentum, Κεφάλαια τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου*, ἐνθ' ἄνωτ., T.L.G. 4 62:9-10. Βλ. ἐπίσης J. Sanders, «Those Whom Jesus Loved», *New Testament Studies* 1 (1954-55) 29-41.

51. Ἐρμηνεύων ὁ Θεοφύλακτος, τὰς πράξεις τῆς γυναικός ὡς κατ' ἐξοχὴν πράξεις μετανοίας ἀλλὰ καὶ πίστεως εἰς τὸν Ἰησοῦ Χριστόν, ὑπογραμμίζει μετ' ἐμφάσεως ὅτι διὰ τὸν λό-

τῆς πνευματικῆς εἰρήνης⁵². Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ὁ Ἰησοῦς Χριστός τονίζει καὶ πρὸς πάντας τοὺς παρευρισκομένους ἀπευθυνόμενος πρὸς αὐτήν: *ἀφέωνται σου αἱ ἁμαρτίαι*⁵³, καί: *ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην*⁵⁴.

Ἡ σημαντικὴ ὁμῶς αὐτὴ δήλωσις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχει ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα τὴν οὐσιαστικὴν ἀλλαγὴν τοῦ χαρακτήρος τῆς συνάξεως. Τοιοῦτοτρόπως, ἢ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος σύναξις θεολογικῶς ἐρμηνευομένη, δὲν λογίζεται ὡς μία συνήθης ἐκδήλωσις τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ἀλλὰ ὡς κατ' ἐξοχὴν ἀφορμὴ διὰ τὴν πραγματοποίησιν μίας δυναμικῆς καὶ μὲ καθοριστικὸν σωτηριολογικὸν χαρακτήρα πράξεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅστις: «ἦλθεν. . . ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός»⁵⁵, καὶ διότι ὡς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ «πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν»⁵⁶.

γον αὐτόν καὶ ὁ Χριστός: «...βουλόμενος αὐτοῖς δεῖξαι ὅτι ἕκαστον ἢ πίστις αὐτοῦ σώζει οὐκ εἶπεν, Ὡ γύναι ἐγὼ σε σώζω... ἀλλ' ἢ πίστις σου». Βλ. Θεοφυλάκτου, *Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*, Μ.Ρ.Γ. 123:796. Βλ. ἐπίσης Ἁγ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, *Ἐξηγήσεις εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*, Τ.Λ.Γ. 72.624:4, καὶ Catenae Graecorum Patrum in Novum Testamentum, *Κεφάλαια τοῦ Κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου*, ἔνθ' ἄνωπ., Τ.Λ.Γ. 4. 63:11-13. Βλ. ἐπίσης J. Kilgallen, «Forgiveness, of Sins (Luke 7:36-50)», σ. 108.

52. Βλ. καὶ Θεοφυλάκτου, *Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*, Μ.Ρ.Γ. 123:796.

53. Βλ. Λουκ. 7:48. Βλ. ἐπίσης καὶ J. Kilgallen, «Forgiveness, of Sins (Luke 7:36-50)», σ. 107.

54. Βλ. Λουκ. 7:50. Εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, οἱ ἴδιοι λόγοι ἐπαναλαμβάνονται ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν θαυμάτων τῆς ἰάσεως τῆς αἰμορροούσης γυναικὸς (βλ. Λουκ. 8:48), τοῦ λεπροῦ (βλ. Λουκ. 17:19), καθὼς ἐπίσης καὶ τῆς ἰάσεως τοῦ τυφλοῦ εἰς τὴν Ἱεριχῶ (βλ. Λουκ. 18:42).

55. Βλ. Λουκ. 19:10.

56. Βλ. Α' Τιμ. 2:4.